

O MONEDĂ COLONIALĂ ROMÂNĂ DIN SECOLUL AL III-LEA D.HR. DESCOPERITĂ LA CHITILA FERMĂ - BUCUREȘTI

Vasile Boroneant

În 1982, cu ocazia începerii lucrărilor de amenajare a cursului Colentinei din partea de N a capitalei în zona turistică și de agrement s-au efectuat cercetări de teren între sectorul cuprins între calea ferată București Ploiești, din partea N a localității Chitila, până la strandul Străulești și în continuare până în aval de Lacul Tei. Cu ocazia aceasta au fost identificate numeroase dovezi de locuire pe întregul traseu.

În zona de nord în perimetrul comunei Chitila, în același an, au început săpăturile arheologice în perimetrul Fermei II Mogoșoaia, denumit Chitila Fermă¹. S-a urmărit salvarea părții nedistruse de spartegea unui tell neolitic (movila). Tellul se află pe malul drept, înalt, al Colentinei. În timp ce se făceau săpăturile noastre un buldozer amenaja calea de acces în lungul Colentinei pe ambele maluri. În sectorul sudic al malului au ieșit la iveală locuințe din prima epocă a fierului – Hallstatt² și o locuire din a doua epocă a fierului-dacica.

În acest loc râul face o cotire spre est formând o baltă largă ce se întinde mult spre miazănoapte până în apropierea localității Buciumeni – Buftea. Spre malul drept al bălții se află și o mică insulă (ostrov). Sub malul înalt, sudic, mustesc izvoare cu apă bună de băut.

Pe partea a V a cotului, unde buldozerul a îndreptat malul a fost identificată locuirea din epoca daco-romană iar în 1984 s-au făcut săpături de salvare. La suprafața în timpul cercetărilor în acest teren au fost identificate materiale ceramice. Identificarea unei locuiri intense ne-au determinat să efectuăm noi investigații de suprafață pentru delimitarea perimetrului locuirii daco-romane. S-a stabilit că aceasta se întindea pe o suprafață mare cuprinsă spre răsărit până în apropierea tellului³, la sud până în zona bălțită de pe interfluviu, spre vest se întinde până dincolo de calea ferată și de locul traversat de către aceasta. Spre nord-vest, în continuare spre malul râului, în partea mai joasă s-a identificat locuirea din secolele VI–VII. Aceasta nu a fost încă cercetată prin săpături.

Săpăturile arheologice în locuirea daco-romană s-au desfășurat numai în lungul malului abrupt, în deschiderile produse de buldozer având un caracter net de salvare. Au fost dezvelite gropi de bordeie, însoțite de gropi de cereale, vetre de foc, de ceramică, oase de animale, etc. Materialul ceramic cuprinde fragmente de vase aparținând categoriei lucrute cu mâna, de imitație romană și de import. Unele dintre bordeie aveau două încăperi iar în jur gropile de bucate.

Când s-au făcut cercetările pentru delimitarea așezării, la vreo 50 metri depărtare de mal, în plantația de pomi fructiferi, într-o zonă în care terenul era

ceva mai înalt, la suprafață, pe arătură se observă arsura, ceramica. În acest loc a fost descoperită o monedă de bronz pe care am identificat-o cu ajutorul colegului D. Preda⁴. Ea are o importanță deosebită pentru datarea locuirii și stabilirea relațiilor pe care locuitorii de aici le-au avut cu lumea romană.

Moneda este relativ bine păstrată cu o crăpătură la baza bustului împăratului de pe avers, cu o mică perforare pe revers care credem noi a produs și fisurarea. Din cauza acestor forțări prezintă o ușoară deformare. Moneda are diametrul de 2,5×2,3 cm, grosime 0,02–0,03 cm., (figura 1 A–B). Prezintă pe avers bustul Cezarului și legenda cu inscripționarea numelui acestuia C(aius) M(acrinus) OPEL(ius) ANTONIUS DIADU(menianus) (figura 1 a). Pe revers se observă un aecvitas în picioare, cu fața spre dreapta

Fig. 1 – V. Boroneant. Chitila Ferma – monedă emisă de orașul Deultum, în timpul împăratului Diadumenianus, 217–218.

ce ține în mâna dreaptă un cântar iar în stânga un baston. La picioare în dreapta un cerc. Sunt observabile și detaliile îmbrăcăminte. Împrejur este legenda COL(onia) F.L.P. ACDEL(Tum) (figura 1 b). Moneda a fost deci emisă de către orașul Deltum din Tracia în vremea împăratului Caius Opelius Diadumenianus între anii 217–218 ai erei creștine⁵.

Monedele din vremea lui Diadumenianus nu au avut prea mare circulație în Câmpia Română. După informația pe care o avem până acum este atestată prin descoperirile din Valea Colentinei, bazinul Argeș-Dâmbovița, în așezările din București – Străulești⁶ și București – Tei⁷. Cea de la Chitila este cea mai nordică atestare a circulației sale în acest areal. O altă monedă din vremea aceluiași împărat provine de la Miloșești, Comuna Herăști, jud. Giurgiu⁸. În fiecare din aceste localități s-a găsit o monedă fără a face parte dintr-un tezaur. Fiecare din aceste monede are alt loc de emisie. Cea de la Străulești – Măicănești este emisă la Istru, cea de la București – Tei la Viminaciu iar cea de la Herăști la Marcianopolis.

Prezența acestei monede emise la Deltum în vremea împăratului Diadumenianus este un argument, împreună cu materialele arheologice care o însoțesc, că în zonă s-a produs o simbioză daco-romană, vreme în care Câmpia

Română era sub controlul provinciei romane Moesia Inferior. Materialele arheologice de tradiție dacică fac dovada că tiparul cultural și comportamentul istoric dacic erau în plină desfășurare în acest spațiu și în secolele III–IV asimilând cultura și civilizația romană. Locuirea descoperită de noi la Chitila Fermă, la cotul lacului aparține grupului cultural Chitila – Militari.

SUMMARY

A Roman Coin from the 3rd Century a.Chr. Discovered at Chitila-Fermă, Bucharest

by Vasile Boroneant

The archaeological diggings at the Chitila Fermă, between 1982–1985, have brought to light a settlement belonging to the Chitila – Militari cultural group. The coin found here is dating from the reign of the Roman emperor Diadumenianus (214–218) and was issued at Deltum, the Moesia Inferior province. It attests the Roman presence in this part of the Romanian Plain.

Note bibliografice

1. **V. Boroneant**, Tellul neolitic de la Chitila, București, Materiale și cercetări arheologice, A XVII-a sesiune anuală de Rapoarte, Ploiești, 1983, București 1992, p. 69–72.
2. **V. Boroneant** – Chitila-fermă, un aspect cultural al începutului primei epoci a fierului, date preliminare, Tracodacica, 1984, 1–2, p. 156–166. Date noi privind aspectul cultural Chitila-fermă, de la începutul primei epoci a fierului. Cercetări arheologice în București IV, 1992, p. 109–117.
3. **Vasile Boroneant**, Manifestări de artă în locuirea neolitică de la Chitila-fermă, cercetări arheologice în București IV, 1992, p. 11–29.
4. Mulțumim domnului C. Preda, pentru ajutorul dat.
5. **Jordanka Jierukova**, Die Munzprägung von Deultum, Berlin, 1973.
6. **M. Constantiniu, P. Panait**, Șantierul Băneasa – Străulești, cercetările din sectorul Măicănești (1964–1966), București 1968, VI, p. 43–82; Gh. Bichir, Getodacii din Câmpia Munteană în epoca romană, București, 1984, p. 90.
7. **D. V. Rosetti**, Publicațiile Muzeului de Istorie al Municipiului București, 1934, p. 207.
8. **Gh. Bichir**, op. cit., p. 61.
9. **Gh. Bichir**, op. cit., p. 72.
10. **Gh. Bichir**, op. cit., p. 67.
11. **Gh. Bichir**, op. cit., p. 61.